

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДСИСТЕМИ ОБЛІКУ

к.е.н. Костишин Наталія Степанівна

Чортківський інститут підприємництва і бізнесу, ТНЕУ

Облік – інформаційна система регулювання, яка постійно пристосовується до зростаючих потреб суспільства, що висувають нові вимоги до його організації та побудови у суб'єктів господарювання. Як наслідок, це призводить до переосмислення традиційних підходів і методів отримання інформації для управління підприємством з урахуванням власного досвіду та тенденцій розвитку світової економіки. Удосконалення інформаційної системи підприємства в цілому можна досягти використовуючи системний підхід при вирішенні проблем бухгалтерського обліку. Тобто вивченні комплексних взаємопов'язаних його елементів і встановлення існуючих та виявлення нових різноманітних зв'язків між ними.

Одним з таких елементів є формування фінансового результату, який є визначальним критерієм ефективності господарювання, виступає центральною категорією в економіці кожного суб'єкта економічної діяльності. Достовірне його визначення та відображення в обліку завжди визнавалося основною метою обліку, в центрі уваги якої беззаперечно виділяли прибуток, методика його розрахунку. В зв'язку з цим виникало багато запитань та проблем, вирішенню яких присвятили свої наукові праці такі вчені, як: О. В. Боднар, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, В. І. Іващенко, А. Г. Загородній, В. Г. Лінник, Є. О. Підгора, В. Я. Соколов, В. В. Сопко, М. Г. Чумаченко та інші. Проте й надалі навколо цього поняття продовжують відбуватися дискусії як серед економістів, так і серед бухгалтерів.

Розглядаючи фінансовий результат як інформаційну підсистему обліку доцільно виділити ряд елементів, кожний з яких формує цільову інформацію про певні об'єкти обліку. Аналіз нормативної бази щодо формування та

відображення в обліку й звітності фінансових результатів, а також методи узагальнення інформації про ці об'єкти на рахунках обліку дозволяють виділити серед елементів три групи (табл.1).

Таблиця 1

Елементи інформаційної підсистеми формування фінансових результатів

Елементи	Рахунки, які до них відносяться
Елементи, які забезпечують попереднє призначення інформації, порядок її формування	39 „Витрати майбутніх періодів”, 47 „Забезпечення майбутніх витрат і платежів”, 69 „Доходи майбутніх періодів”
Елементи, які зберігають попереднє призначення інформації, але змінили порядок її формування	44 „Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)”, 90 „Собівартість реалізації”.
Елементи, які формують принципово нову інформацію	79 „Фінансові результати”, 92 „Адміністративні витрати”, 93 „Витрати на збут”, 94 „Інші операційні витрати”, 97 „Інші витрати”.

До рахунків, який формує принципово нову інформацію, відноситься рахунок 94 „Інші операційні витрати”. Він призначений для узагальнення інформації про інші операційні витрати за іншими операціями звітного періоду, які відрізняються від операцій, пов'язаних з предметом діяльності підприємства, а також для визначення фінансового результату за ними.

Особливу групу рахунків, які пов'язані з фінансовими результатами, складають рахунки 17 „Відстрочені податкові активи” та 54 „Відстрочені податкові зобов'язання”, 98 „Податок на прибуток”. Вказані елементи інформаційної системи переслідують локальну мету – встановлення взаємозв'язку між бухгалтерським і податковим обліком прибутку шляхом системного розрахунку суми податку на прибуток, який підлягає сплаті до бюджету. Але в контексті, який наведено у відповідному нормативному документі, складно дати характеристику цих елементів і оцінити їх вплив на формування інформації у підсистемі, яка розглядається. Тому обмежимося лише констатацією факту їх наявності, виключаючи вплив вказаних елементів на формування інформації в підсистемі обліку фінансових результатів.

Розглянуту сукупність елементів підсистеми обліку фінансових результатів і розподілу прибутку, виходячи з функцій, що вони виконують у цій підсистемі, можна поділити на дві групи елементів: кінцеві фінансові результати і їх регулятиви.

До елементів, які показують кінцеві фінансові результати у цій підсистемі, відносяться рахунки, з допомогою яких безпосередньо формується інформація про доходи і витрати, співвідношення яких дає можливість визначити прибутки та збитки.

До регулюючих елементів підсистеми обліку фінансових результатів відносяться рахунки, залишки яких не приймають безпосередньої участі в розрахунку фінансових результатів, але дозволяють уточнити їх величину. До таких елементів відносяться: 39 „Витрати майбутніх періодів”, 47 „Забезпечення майбутніх витрат і платежів”, 69 „Доходи майбутніх періодів”.

Елементи, які формують кінцеві фінансові результати діючої підсистеми їх обліку являють собою інформаційний механізм, направлений на виявлення кінцевого фінансового результату звітного періоду, правила формування якого забезпечують взаємозв'язок з капіталізованим прибутком підприємства у вигляді його нарощування. А сукупність регулюючих елементів підсистеми надає інформацію для уточнення оцінки фінансових результатів підприємства. Така підсистема обліку фінансових результатів має усі передумови для формування повної, достовірної інформації про показники по відношенню до різних користувачів.

Отже, бухгалтерський облік фінансових результатів як інформаційна підсистема управління в Україні пройшов шлях від повної відмови від показника прибутку як довгострокового джерела фінансового забезпечення діяльності господарства до підпорядкування усього бухгалтерського обліку як функції, яка забезпечує умови формування цього показника.

Література:

1. Боднар О. В. Особливості визначення фінансових результатів та розподілу прибутку / О. В. Боднар // Інноваційна економіка. – 2010. – № 5. – С.230-233.
2. Ловінська Л. Г. Концепція фінансових результатів в системі бухгалтерського обліку підприємства./ Л. Г. Ловінська // Фінанси України, 2003. – №11. – С.58-65.